

(i) Printed Pages: 8]

Roll No. ....

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

0	1	1	8
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester
Examination**

1047

ECONOMICS

(In All Mediums)

Paper : (Macro Economics)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 90

English Medium

Note :- Attempt *five* questions in all, selecting at least *one* question from Section A, B, C and D. Question No. 1 is compulsory.

Compulsory Question

1. Attempt any *nine* questions of the following : $9 \times 2 = 18$

(i) Distinguish between micro economics and macro economics.

(ii) Give the meaning of fuel employment as per classical economists.

N-10

(1)

Turn Over

- (iii) Write the causes of fall in MPC (Marginal Propensity of Consume) with the increase in income.
- (iv) Discuss two determinants of effective demand.
- (v) Define Prospective Yield (PY).
- (vi) What do you mean by Fiscal Policy ?
- (vii) Mention main instruments of monetary policy.
- (viii) Give the meaning of liquidity trap.
- (ix) What is meant by value of Money ?
- (x) Bank Rate
- (xi) Give primary functions of money.
- (xii) What are the functions of a Bank ?

Section-A

18 each

2. Explain and define autonomous investment and induced investment and discuss the factors affecting investment decisions.
3. Define Multiplier. Discuss its forward and reverse operations. Also give the leakages in its operation.

Section-B

18 each

4. Explain and criticise Says' law of markets.
5. Explain Keynesian theory of income and employment.

N-10

(2)

Section-C

18 each

6. Critically examine Fisher's quantity theory of money.
7. How credit is created by Banks ? Give limitations of credit creation.

Section-D

18 each

8. Define Inflation. What are the causes of inflation ? Suggest measures to correct it.
9. What is meant by Trade Cycles ? Mention various phases of trade cycles.

N-10

(3)

Turn Over

हिन्दी माध्यम

नोट :- कुल पाँच प्रश्न कीजिए। खण्ड अ, ब, स तथा द में से एक-एक प्रश्न करना जरूरी है। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

अनिवार्य प्रश्न

1. किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए : 9×2=18

- (i) व्यष्टि तथा समष्टि अर्थशास्त्र में अन्तर बताइए।
- (ii) परम्परावादी अर्थशास्त्रियों के अनुसार पूर्ण रोजगार का अर्थ दीजिए।
- (iii) आय के बढ़ने पर सीमान्त उपभोग प्रवृत्ति के कम होने के कारण लिखिए।
- (iv) प्रभावपूर्ण मांग के दो निर्धारकों का वर्णन कीजिए।
- (v) अनुमानित आय की परिभाषा दीजिए।
- (vi) राजकोषीय नीति से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (vii) मौद्रिक नीति के प्रमुख उपायों का वर्णन कीजिए।
- (viii) तरलता बन्ध का अर्थ दीजिए।
- (ix) मुद्रा के मूल्य से क्या अभिप्राय है ?
- (x) बैंक दर।

N-10

(4)

(xi) मुद्रा के प्राथमिक कार्य दीजिए।

(xii) एक बैंक के प्रमुख कार्य कौन से हैं ?

खण्ड—अ

प्रत्येक 18

2. स्वतंत्र निवेश तथा प्रेरित निवेश की व्याख्या तथा परिभाषा दीजिए। निवेश को प्रभावित करने वाले तत्वों का वर्णन कीजिए।
3. गुणक की परिभाषा लिखिए। इसके अनुकूल तथा प्रतिकूल कार्यों का वर्णन कीजिए। इसके ऑपरेशन के रिसाव भी बताइए।

खण्ड—ब

प्रत्येक 18

4. 'से' के बाजार नियम की व्याख्या तथा आलोचना कीजिए।
5. केन्ज के आय तथा रोजगार सिद्धान्त की व्याख्या कीजिए।

खण्ड—स

प्रत्येक 18

6. फिशर के मुद्रा परिमाण सिद्धान्त की आलोचना करते हुए व्याख्या कीजिए।
7. बैंकों द्वारा साख निर्माण कैसे किया जाता है? साख की सीमाएँ बताइए।

N-10

(5)

Turn Over

8. मुद्रा स्फीति की परिभाषा दीजिए। इसके कौनसे कारण हैं ?
इसको ठीक करने के उपायों का वर्णन कीजिए।
9. व्यापार चक्रों का क्या अर्थ है ? इसकी विभिन्न अवस्थाओं का वर्णन कीजिए।

(ਪੰਜਾਬੀ ਮੀਡੀਅਮ)

- ਨੋਟ :- (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ ਅਤੇ ਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
- (2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

1. ਕੋਈ ਨੌਂ (9) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

9×2=18

- (a) ਮਾਇਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਕਰੋ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਸੋ।
- (b) ਪਰੰਪਰਾਵਾਦੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ "ਪੂਰਨ ਰੋਜ਼ਗਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਕੀ ਹੈ।
- (c) ਆਮਦਨ ਦੇ ਵਧਣ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ।
- (d) ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੂਰਣ ਮੰਗ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- (e) ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- (f) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- (g) ਮੋਦਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਾਅ ਦਸੋ।
- (h) ਤਰਲਤਾ ਬੰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਦਸੋ।
- (i) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- (j) ਬੈਂਕ ਦਰ।
- (k) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕੰਮ ਦਸੋ।
- (l) ਇਕ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ।

N-10

(7)

Turn Over

ਭਾਗ-ੳ

18 ਹਰੇਕ

2. ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
3. ਗੁਣਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਛੇਦਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਵੀ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ਅ

18 ਹਰੇਕ

4. 'ਸੇ' ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰੋ।
5. ਕੇਨਜ਼ ਦੇ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-ੲ

18 ਹਰੇਕ

6. ਫਿਸ਼ਰ ਦੇ ਮੁਦਰਾ ਪਰਿਮਾਣ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
7. ਬੈਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸਾਖ ਨਿਰਮਾਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਸਾਖ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਸੋ।

ਭਾਗ-ਸ

18 ਹਰੇਕ

8. ਮੁਦਰਾ ਸਫੀਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ? ਇਸ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਹਨ? ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
9. ਵਪਾਰ ਚੱਕਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਵਪਾਰ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

N-10

(8)